

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Część pierwsza	
MAŁŻEŃSTWO I RODZINA: WYMIAR INDYWIDUALNY I SPOŁECZNY	
Rozdział I. Małżeństwo – u podstaw rodziny	13
1. Elementy konstytutywne i cechy społeczne małżeństwa	13
2. Zachowania kulturowe i formy prawne prowadzące do małżeństwa	16
3. Czynniki osobowościowe określające funkcjonowanie małżeństwa	21
Rozdział II. Rodzina – wymiar instytucjonalny i grupowy	27
1. Rodzina grupą i instytucją społeczną	28
a. Definicja rodziny jako grupy pierwotnej	29
b. Instytucjonalny wymiar rodziny	31
c. Rodzina wspólnotą i zrzeszeniem	33
2. Struktura i funkcje rodziny	33
a. Analiza pojęciowa i kryteria podziałów	36
b. Funkcje rodziny	44
Rozdział III. Teoretyczne interpretacje fenomenu małżeństwa i rodziny	45
1. Dziewiętnastowieczne teorie filozoficzne i ich ideologiczna służebność	45
a. Kierunek heglowsko-marksowski	48
b. Tradycjonalizm i pozytywizm	52
c. Kierunek anarchistyczny – u podłoża feminizmu	54
2. Teorie ewolucjonistyczne i ich krytyka	54
a. Fazy rozwojowe małżeństwa i rodziny w ujęciu ewolucjonistów	58
b. Krytyka koncepcji ewolucjonistycznych	61
3. Teorie współczesne	61
a. Strukturalizm C. Lévi-Straussa i G. Tillion	64
b. T. Parsonsa teoria rodziny „nuklearnej”	64
Część druga	
MAŁŻEŃSTWO I RODZINA W RÓŻNYCH KULTURACH	
Rozdział IV. Formy życia małżeńsko-rodzinnego w kulturach przed- i poza- chrześcijańskich	67
1. Małżeństwo i rodzina w kulturze chińskiej	67
a. Tradycyjna wielka rodzina	70
b. Proces unowocześniania rodziny tradycyjnej	72
2. Patriarchalny system rodzinny w Kraju Wschodzącego Słońca	72
a. Rodzina szeroką grupą pokrewieństwa	72

b. Patrylineat i patriarchat.....	74
3. Małżeństwo i rodzina w społeczeństwie kastowym Indii.....	77
a. Małżeństwo drogą do szczęścia pozaziemskiego.....	77
b. Familiocentryzm zasadą życia członków rodziny.....	78
c. Wpływy islamu – indywidualizacja jednostki w rodzinie.....	79
d. Proces „europeizacji” i „unowocześniania” rodziny.....	80
4. Rodzina w świecie arabskim.....	81
a. Cechy rodziny arabskiej przedmuzułmańskiej.....	81
b. Wpływ islamu.....	83
c. Cechy rodziny muzułmańskiej.....	83
d. Współczesne przemiany tradycyjnej rodziny muzułmańskiej.....	86
5. Małżeństwo i rodzina u Izraelitów.....	87
a. Wpływy pogańskiego świata obszaru „żyznego półksiężyca”.....	87
b. Objawienie biblijne.....	88
c. Trzy etapy rozwojowe wzoru życia małżeńsko-rodzinnego.....	89
6. Struktura małżeństwa i rodziny w kulturze grecko-rzymskiej.....	92
a. Zróżnicowanie strukturalne rodziny w starożytnej Grecji.....	92
b. Rzymska familia – klasyczny typ rodziny patriarchalnej.....	94
c. Schyłek rzymskiej familii – uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne...	96
Rozdział V. Małżeństwo i rodzina w kulturze chrześcijańskiej.....	97
1. Miejsce rodziny w strukturze chrześcijańskiego społeczeństwa okresu średniowiecza i czasów nowożytnych.....	97
2. Koncepcja małżeństwa i rodziny w doktrynie chrześcijańskiej.....	101
a. Katolicki model małżeństwa i rodziny – geneza i rozwój.....	101
b. Małżeństwo i rodzina w doktrynie prawosławnej.....	108
3. Rodzina chrześcijańska – jej funkcjonowanie przez wieki.....	113
a. Podstawy prawnomoralne.....	113
b. Wymiar instytucjonalny „rodziny chrześcijańskiej”.....	116
c. Rodzina domowym kościołem.....	117
d. Rodzinna socjalizacja religijna.....	118
Rozdział VI. Sekularyzacja małżeństwa i rodziny jako instytucji religijnej.....	121
1. Uwarunkowania kulturowe.....	121
2. Sekularystyczne ideologie.....	124
a. Protestantyzm – podważenie religijnego wymiaru małżeństwa.....	124
b. Prawna laicyzacja instytucji małżeństwa.....	128
3. Laicki model małżeństwa i rodziny.....	130
a. Wymiar teoretyczno-ideologiczny.....	130
b. Podłoże praktycznej realizacji.....	137

Część trzecia

RODZINA W PROCESIE PRZEMIAN

Rozdział VII. Przemiany rodziny w społeczeństwie industrialnym i ich teoretyczne interpretacje.....	141
1. Przemiany rodziny pochodną przeobrażeń w makrostrukturach społecznych.....	141
2. Zmiany funkcji rodziny na tle procesów specjalizacji.....	144
3. Przeobrażenia w demograficznej strukturze rodziny.....	151
a. Problem tzw. rodziny nuklearnej.....	151

b. Malejąca dzietność rodziny	157
4. Przemiany w wewnętrznej strukturze rodziny	161
a. Zmieniająca się rola małżonków i słabnąca więź małżeńska	161
b. Rosnąca pozycja dziecka w rodzinie i społeczeństwie	165
c. Indywidualizacja rodziny i autonomizacja jednostki w rodzinie	167
d. Internalizacja wartości rodzinnych	170
Rozdział VIII. Małżeństwo i rodzina w Polsce – sytuacja i kierunek przeobrażeń	175
1. Znamienne cechy rodziny tradycyjnej	175
2. Czynniki wyznaczające kierunek przeobrażeń rodziny współczesnej	179
3. Małżeństwo i rodzina w strukturze społeczno-prawnej i społecznej świadomości	181
a. Społeczna ranga małżeństwa i rodziny	181
b. Przemiany w poglądach na charakter związku małżeńskiego	185
c. Podważenie trwałości małżeństwa	188
4. Zmieniająca się struktura demograficzna rodziny	194
a. Wzory i modele dzietności	194
b. Stosunek do poczętego życia	199
5. W domu i w pracy: utrwalony model kobiety zamężnej	202
a. Praca zawodowa drogą społecznego „spełniania się” kobiety	202
b. Praca zawodowa a rodzina	205
6. Położenie materialne rodziny	208
7. Nowa pozycja dziecka w rodzinie	213
Uogólnienia i wnioski	214
Rozdział IX. Socjologiczne badania nad rodziną. Ogólna charakterystyka	217
Literatura	225